

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**77-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

ТОМ 2

16 травня – 22 травня 2025 р.

низькою ставкою податку на прибуток, акцент зроблено на податковій пільзі та підтримку внутрішнього ринку. Обидві системи враховують необхідність підтримки різних секторів економіки, однак відмінності в ставках і пільгах відображають національні економічні особливості та політичні пріоритети кожної країни.

Література:

1. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Конституція Італії. URL: https://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/constit/italy/italy--r.htm.
3. Testo Unico delle Imposte sui Redditi/ URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:presidente.repubblica:decreto:1986-12-22;917!vig=>
4. Testo unico IVA. URL: <https://www.brocardi.it/testo-unico-iva/>

УДК: 341.215.4:341.9:341.31

*А.Р. Поправка, студент групи 401-П
О.О. Скрильник, к.ю.н, доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ

Загальна декларація прав людини, ухвалена Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року, стала першим універсальним міжнародним документом, що закріпив фундаментальні права й свободи, притаманні кожній людині незалежно від її мови, раси, національності, статі, чи віросповідання. Декларація не має обов'язкової юридичної сили, однак вона є джерелом міжнародного звичаєвого права та основою для укладення численних міжнародних договорів, включаючи Міжнародні пакти про права людини. Її норми становлять етичний і правовий орієнтир для держав, особливо в умовах кризи, війни чи окупації.

У світлі повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України з лютого 2022 року, питання дотримання основоположних прав людини, гарантованих Загальною декларацією прав людини, набуває особливої ваги.

Збройний конфлікт, що триває на території України, супроводжується численними випадками порушення прав людини — як цивільного населення, так і військовополонених. В умовах війни, хоча основним джерелом правових норм виступає міжнародне гуманітарне право, норми

Загальної декларації прав людини залишаються актуальними й придатними для застосування, особливо у сферах, що не знайшли місця у Женевських конвенціях.

Зокрема, стаття 3 Загальної декларації прав людини закріплює таке базове право, що притаманне кожній людині, а саме право на життя, свободу і особисту недоторканність. Ця норма прямо протистоїть практикам безпідставного вбивства, що цивільного населення, що військовополонених, катувань та жорстокого поводження, які фіксуються міжнародними спостерігачами в зоні бойових дій. У статті 5 Декларації зазначено: «Ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання». Незважаючи на ці принципи, фіксуються факти катувань українських військовополонених, утримання цивільних заручників, а також негуманного поводження на окупованих територіях з боку військових РФ [1].

Як наголошує Багрій В.І., попри те, що ЗДПЛ не є юридично обов'язковим актом, вона набула статусу «нормативної основи міжнародної моралі», тобто, фактично стала частиною міжнародного звичаєвого права. Адже, дотримання (виконання) Загальної декларації прав людини забезпечується моральним зобов'язанням, яке добросовісні держави, міжнародні організації, суди, тощо приймають на себе добровільно. Автор також підкреслює, що війна не є виправданням для порушення базових прав, таких як заборона катувань, рабства, дискримінації тощо. З огляду на це, держави, які грубо порушують ці права, повинні нести відповідальність як на рівні міжнародного права, так і перед власним суспільством [2].

І хоча більшість положень Загальної декларації прав людини не створюють механізмів примусового виконання, так як Декларація має рекомендаційний характер, але всі її положення так чи інакше є обов'язковими для кожного суб'єкта сучасного світу. Ці положення активно застосовуються у рішенні міжнародних судів, зокрема Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), де Україна веде сотні справ щодо воєнних злочинів та порушення базових прав її громадян з боку російської федерації [3, с. 40].

Фіксація системних порушень норм ЗДПЛ щодо цивільного населення України та її військовополонених, свідчить про серйозні виклики для міжнародного права і зобов'язує міжнародну спільноту реагувати відповідно до принципу невідворотності відповідальності.

В той же час, застосування норм Загальної декларації прав людини (ЗДПЛ) під час збройного конфлікту в Україні стикається з низкою складних правових, практичних та політичних проблем.

Так, ЗДПЛ та пов'язані документи з прав людини зазвичай застосовуються лише до дій держав у межах їхньої юрисдикції. У зоні

активних бойових дій (зокрема на окупованих територіях України) питання, яка держава несе відповідальність за забезпечення прав людини, є юридично складним. Наприклад: порушення прав мешканців тимчасово окупованого Криму чи ОРДЛО — відповідальність України чи РФ? ЄСПЛ схиляється до оцінки де-факто контролю.

Ще одна проблема в тою, що попри численні звернення до міжнародних органів, механізми ООН (включаючи Комітети з прав людини) мають обмежений вплив. Також РФ не виконує рішень міжнародних судів і органів. До того ж російська федерація використовує риторику прав людини для виправдання своїх дій, зокрема заяв про "захист російськомовних" або "гуманітарні цілі". Це дискредитує саму концепцію прав людини та ускладнює об'єктивну оцінку ситуації.

Можемо констатувати, що Загальна декларація прав людини залишається важливою морально-правовою основою міжнародного захисту прав людини, однак у контексті збройного конфлікту в Україні її застосування є ускладненим.

Література:

1. *Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року*
2. *Багрій В.І., Загальна декларація прав людини. Погляд під час війни: Блог Ліга нет: URL: <https://blog.liga.net/user/vbagriy/article/48640> (дата звернення: 07.05.2025)*
3. *Наталія Опольська, Анна Бабой, Владислав Бабой, Захист прав людини в рамках ООН // Міжнародний захист прав людини. (навчальний посібник), Міністерство освіти і науки України. Вінницький національний аграрний університет, Вінниця, 2021. с – 40.*

УДК 364(477)–057.36

*А.С. Чайка, студентка групи 301 – ПУ
Науковий керівник:*

*А.І. Мирошниченко, к.деж.упр., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ПРАВОВИЙ СТАТУС ТА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Проблематика правового статусу та соціального захисту військовослужбовців набуває особливої актуальності в умовах сучасних геополітичних викликів і збройної агресії проти України. Підтримка боєздатності держави вимагає не лише технічного та кадрового забезпечення Збройних Сил, а й створення належних правових та